

Opis systemu zarządzania ryzykiem w Kujawskim Banku Spółdzielczym w Aleksandrowie Kujawskim

I. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Funkcjonujący w Kujawskim Banku Spółdzielczym w Aleksandrowie Kujawskim system zarządzania ryzykiem jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
 - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych (zwane dalej „zarządzaniem ryzykiem na drugim poziomie);
 - b) działalność komórki do spraw zgodności;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Stanowiska odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym:

- 1) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
- 2) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
- 3) monitoruje, czy strategia zarządzania Bankiem, strategia zarządzania ryzykiem, apetyt na ryzyko, polityki oraz procedury są wdrażane w spójny sposób, a realizacja celów strategicznych następuje zgodnie z długoterminowym interesem finansowym Banku, w tym koniecznością spełniania wymogów ostrożnościowych w zakresie funduszy własnych i płynności;
- 4) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
- 5) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
- 6) dokonuje rzetelnej i konstruktywnej oceny informacji przedstawianych przez Zarząd lub jego członków;
- 7) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 8) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
- 9) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków na pierwszym poziomie i drugim poziomie;

- 10) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
- 11) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 12) corocznie ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem;.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójne ze strategią zarządzania Bankiem, systemem zarządzania ryzykiem, w tym:

- 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
- 2) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
- 3) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnia wdrożenie planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
- 4) odpowiada za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
- 5) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;
- 6) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
- 7) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
- 8) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
- 9) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
- 10) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki wynagrodzeń;
- 11) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków oraz:

- 1) na pierwszym poziomie;
- 2) na drugim poziomie, przy czym nadzór nad tym poziomem przypisany jest **Prezesowi Zarządu**.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w obowiązującej w Banku „Strategii zarządzania ryzykiem w Kujawskim Banku Spółdzielczym w Aleksandrowie Kuj.”, „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Kujawskim Banku Spółdzielczym w Aleksandrowie Kuj.” i zgodnie z „Regulaminem organizacyjnym Kujawskiego Banku Spółdzielczego w Aleksandrowie Kuj.”.

Komórki organizacyjne uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

II. Cele strategiczne oraz polityki w zakresie zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka

Ryzyko kredytowe, w tym koncentracji

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych¹ w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od **4%**;
- 3) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych² od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej **33%**;
- 4) identyfikacja oraz maksymalne ograniczenie zagrożenia utraty płynności oraz wypłacalności dłużnika poprzez właściwą identyfikację, administrowanie i zarządzanie ekspozycjami nieobsługiwanyymi i restrukturyzowanymi;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku;
- 6) ograniczanie ryzyka kredytowego wynikającego z transmisji ryzyka powiązanego z czynnikami środowiskowymi (w tym ze zmianą klimatu), społecznymi i związanymi z zarządzaniem (czynniki ESG) na jakość ekspozycji kredytowych oraz zdolność kredytobiorcy do obsługi zadłużenia.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności: weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń.
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada, że maksymalna kwota instrumentów finansowych nie może przekroczyć **175% funduszy własnych Banku przy czym limit ten nie obejmuje bonów pieniężnych NBP**.
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym³;

¹ Według wartości bilansowej brutto.

² Według wartości bilansowej brutto.

³ Aktywa o charakterze bankowym stanowią aktywa, nie wynikające z działalności handlowej (zgodnie z definicją zawartą w art. 92 CRR).

- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie **85%** ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania⁴;
- 6) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku,
- 7) identyfikację klientów prowadzących działalność gospodarczą lub rolniczą o podwyższonym ryzyku ESG oraz analizę wpływu ryzyka ESG na zdolność kredytową tych klientów, na etapie udzielania kredytu lub przedłużania okresu kredytowania,
- 8) ograniczanie udzielania nowego finansowania klientom, o podwyższonym ryzyku ESG.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- 2) ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu **100%** kapitału Tier I;
- 3) ograniczenie łącznej kwoty zaangażowania w jeden podmiot lub podmioty powiązane do poziomu **20% kapitału Tier I**;
- 4) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od **4%** całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do **80%** ich udziału w portfelu kredytowym.

⁴ Definicja portfela została określona w zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym; wartość portfela uwzględnia pomniejszenia o rezerwy celowe

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DStI) nie przekracza określonych poziomów limitów.
- 2) stosowanie limitów LtV⁵, na maksymalnym poziomie⁶:
 - a) **80%** - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
 - b) **90%** - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP, przeniesienie określonej kwoty w złotych lub w innej walucie na własność banku, zgodnie z art. 102 ustawy- Prawo Bankowe, przeniesienie środków klienta zgromadzonych na rachunku III filaru, w ramach systemu emerytalnego tj. na Indywidualnym Koncie Emerytalnym (IKE) lub Indywidualnym Koncie Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE).
 - c) **75%** - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej przychodowej;
 - d) **80%** - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej pozostałej;
 - e) **90%** - w przypadku ekspozycji kredytowej związanej z finansowaniem gruntów rolnych, które jednocześnie stanowią zabezpieczenie udzielonej ekspozycji kredytowej,
 - f) **80%** - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP, przeniesienie określonej kwoty w złotych lub w innej walucie na własność banku, zgodnie z art. 102 ustawy- Prawo Bankowe, przeniesienie środków klienta zgromadzonych na rachunku III filaru, w ramach systemu emerytalnego tj. na Indywidualnym Koncie Emerytalnym (IKE) lub Indywidualnym Koncie Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE).
 - g) wskaźniki wymienione w lit. a-f ulegają obniżeniu o **10 p.p.** jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza **25 lat**;
- 3) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci gruntów rolnych, nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania **30 lat**.

⁵ Sposób obliczania wskaźnika LtV został szczegółowo opisany w procedurze szczegółowej dotyczącej zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

⁶ Dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej:

- powstałych w okresie do 31 grudnia 2014 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać 95%,
- powstałych w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać 90%,
- powstałych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. poziom wskaźnika LtV nie powinien przekraczać: 85% lub 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 85% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

- 4) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
 - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
 - b) zlecenie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 15% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek,
- 5) limit portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie z opcją „klucz za dług”⁷, którego poziom wynosi nie więcej niż 5%.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 2% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 5% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 7 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których wskaźnik Dtl (ekspozycje kredytowe podlegające Rekomendacji T) oraz wskaźnik DStI, (ekspozycje kredytowe podlegające Rekomendacji S) nie przekracza:

Dochód netto wnioskodawcy PWP –przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw	okres kredytowania	miejsce zamieszkania - wieś - małe miasto <= 50 tys. - duże miasto > 50 tys.	Maksymalny poziom Dtl/DStI nie więcej niż
	dochód ≤ PWP	okres ≤ 5 lat	wieś
małe miasto			50%
duże miasto			45%
okres > 5 lat		wieś	50%
		małe miasto	45%
		duże miasto	40%
dochód > PWP	okres ≤ 5 lat	wieś	70%
		małe miasto	65%
		duże miasto	60%
	okres > 5 lat	wieś	65%
		małe miasto	60%
		duże miasto	55%

⁷ Obowiązuje na moment wprowadzenia w KBS w Aleksandrowie Kuj. na podstawie odrębnych regulacji w tym zakresie.

Ryzyko zarządzania ekspozycjami kredytowymi nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi

Bank, administrując ekspozycjami nieobsługiwanymi (NPE) i restrukturyzowanymi (FBE), dąży do zarządzania tymi ekspozycjami w sposób zapewniający ograniczenie ryzyka powstania zagrożenia utraty płynności lub wypłacalności, a tym samym wystąpienia zagrożenia upadłością.

Celem strategicznym zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi jest zapewnienie w średnim terminie realizacji celów związanych z oczekiwanym poziomem portfela zagrożonego oraz poziomem rezerw celowych Banku, zgodnie z wymogami IPS-SGB oraz założeniami planu finansowego Banku.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ekspozycjami nieobsługiwanymi i restrukturyzowanymi w Banku, należą:

- 1) staranne identyfikowanie i sprawozdawania ekspozycji nieobsługiwanym i restrukturyzowanym;
- 2) ustalenie strategii redukcji NPE i monitorowanie poziomu redukcji NPE;
- 3) dostarczanie Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej informacji na temat aktualnych i prognozowanych wielkości portfela NPE i FBE oraz udziału tych ekspozycji w portfelu Banku ogółem, w tym w podziale na poszczególne portfele kredytowe i produktowe;
- 4) dostarczanie Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej informacji o wielkości migracji do portfela NPE oraz czynników wpływających na wielkość tych migracji;
- 5) analiza efektywności i skuteczności stosowania działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w tym poprzez poprawę klasyfikacji ryzyka, spłaty, sprzedaż portfela NPE, odpisania, umorzenia;
- 6) raportowanie wyników oceny oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 7) wykorzystywanie przez Zarząd i Radę Nadzorczą wyników audytów wewnętrznych i zewnętrznych do bieżącego zarządzania i nadzoru nad portfelem.

Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym;

- 6) transfer / dzielenie ryzyka z podmiotami posiadającymi większe doświadczenie i możliwości, w szczególności w zakresie nowoczesnych technologii i zaawansowanych produktów i usług bankowych oferowanych z ich wykorzystaniem.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka związanego z powierzaniem wykonywania czynności podmiotom zewnętrznym, w tym sklasyfikowanym jako outsourcing, jest powierzenie wykonywania czynności w sposób zapewniający:

- 1) ciągle i niezakłócone ich działanie, zwłaszcza w przypadku powierzania funkcji krytycznych lub istotnych;
- 2) brak niekorzystnego wpływu na:
 - a) prowadzenie przez Bank działalności zgodnie z przepisami prawa,
 - b) ostrożne i stabilne zarządzanie Bankiem,
 - c) skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku,
 - d) możliwość wykonywania obowiązków przez biegłego rewidenta upoważnionego do badania sprawozdań finansowych Banku,
 - e) ochronę tajemnicy prawnie chronionej.

Bank realizuje wyżej opisane cele strategiczne wymienione poprzez:

- 1) opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej i kultury ryzyka wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) opracowanie i wdrożenie skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) opracowanie i wdrożenie zasad zarządzania modelami oraz zasad zarządzania ryzykiem wynikającym ze stosowania modeli;
- 5) zachowanie należytej staranności przy wyborze usługodawcy;
- 6) zapewnianie sobie odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych), wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje, w szczególności w sytuacji powierzenia wykonywania czynności podmiotowi zewnętrznemu;
- 7) monitorowanie usługodawcy oraz jakości świadczonych przez niego usług w trakcie trwania umowy;
- 8) opracowanie i wdrożenie procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających się warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 9) opracowanie i wdrożenie oraz aktualizowanie i testowanie planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku,
- 10) zapewnienie sobie możliwości wyjścia z umowy, w przypadku powierzenia wykonywania czynności podmiotowi zewnętrznemu, w szczególności w wyniku:
 - a. niewykonania świadczenia ze strony dostawcy usług,
 - b. pogorszenia jakości wykonywanej funkcji oraz rzeczywistych lub potencjalnych zakłóceń działalności spowodowanych niewłaściwym wykonaniem funkcji lub jej niewykonaniem,
 - c. istotnego zagrożenia dla odpowiedniego i ciągłego wykonywania danej funkcji;
- 11) posiadanie udokumentowanej strategii wyjścia w przypadku outsourcingu krytycznych lub istotnych funkcji.

Ryzyko prania pieniędzy i finansowania

Ryzyko prania pieniędzy i finansowania terroryzmu (ryzyko ML/TF) może wynikać z nadużyć dokonanych przez członków organów Banku, jego pracowników, właścicieli jak również z nadużyć dokonanych przez inne strony, np. przestępców, którzy wykorzystują słabości wewnętrzne w procesie zarządzania i kontroli Bankiem, w tym słabości związane z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.

Celem strategicznym, w zakresie przeciwdziałania ryzyku ML/TF, jest zapobieganie sytuacjom, w których Bank zostanie wykorzystany przez przestępców, terrorystów i wszelkie inne strony do przeprowadzania transferów oraz lokowania środków finansowych związanych z przestępczością i terroryzmem, co pozwoli na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa Banku i jego klientów.

Bank realizuje cele strategiczne w zakresie ryzyka ML/TF, poprzez następujące działania:

- 1) w obszarze organizacyjnym i zarządczym:
 - a. zapewnienie odpowiedniej struktury organizacyjnej i podziału zadań, w szczególności zapewniających przeciwdziałanie konfliktom interesów wynikającym z braku rozdzielenia funkcji operacyjno – wykonawczych oraz nadzoru i kontroli w procesie AML/CFT,
 - b. zapewnienie odpowiedniej wiedzy i umiejętności, poprzez odpowiedni proces szkoleniowy w zakresie ryzyka ML/TF, dla kadry kierowniczej wyższego szczebla oraz pracowników sprawujących zadania w ramach AML/CFT na pierwszym i drugim poziomie zarządzania ryzykiem,
 - c. zapewnienie zgodności działalności Banku oraz jego pracowników i innych osób wykonujących czynności na rzecz Banku z przepisami o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
 - d. przekazywanie w imieniu Banku zawiadomień o okolicznościach, które mogą wskazywać podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu,
 - e. określenie oraz wdrażanie standardów i wymogów w zakresie realizacji programu „poznaj swojego klienta”, stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz oceny ryzyka klienta,
 - f. kontrola oraz nadzór nad pracą pracownika odpowiedzialnego w Banku za obszar AML/CFT,
 - g. raportowanie z obszaru AML/CFT do Organów Banku,
 - h. sporządzanie i aktualizowanie oceny ryzyka instytucji;
- 2) w obszarze biznesowym (obsługi klientów, przeprowadzania transakcji):
 - a. analiza ryzyka klienta, nadawanie oceny oraz stosowanie uzależnionych od tej oceny odpowiednich środków bezpieczeństwa finansowego podczas nawiązywania stosunków gospodarczych lub przeprowadzania transakcji, w tym transakcji okazjonalnej z klientem, a także w czasie trwania stosunków gospodarczych;
 - b. monitorowanie współpracy z klientem i weryfikowania, czy transakcje klienta są zgodne z wiedzą Banku o kliencie oraz zgłaszanie wątpliwości i podejrzeń wobec klientów i transakcji do przełożonych,
 - c. realizowanie programu „poznaj swojego klienta”,

- d. nienawiązywanie stosunków gospodarczych lub nieprzeprowadzanie transakcji okazjonalnej wobec klientów, którym na podstawie oceny ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu przyznana została kategoria nieakceptowalnego ryzyka lub w przypadku kiedy powzięto inne uzasadnione podejrzenia; powiązania klienta z procederem prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu,
 - e. podejmowanie decyzji, na odpowiednim szczeblu decyzyjnym, o nawiązaniu lub utrzymywaniu stosunków gospodarczych z osobami zajmującymi eksponowane stanowiska polityczne (PEP), członkami rodziny osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne oraz osobami znanymi jako bliscy współpracownicy osób zajmujących eksponowane stanowisko polityczne oraz stosowanie wymogów ustawowych odnośnie intensyfikacji stosowania środków bezpieczeństwa finansowego w odniesieniu to tych kategorii osób,
 - f. nienawiązywanie lub nieutrzymywanie stosunków gospodarczych z podmiotami powiązаныmi z państwem trzecim wysokiego ryzyka zidentyfikowanym przez Komisję Europejską w akcie delegowanym przyjętym na podstawie art. 9 dyrektywy 2015/849;
 - g. realizowanie i organizowanie procesu AML/CFT w Banku,
 - h. informowanie pracownika odpowiedzialnego w Banku za obszar AML/CFT o wszelkich transakcjach, które wzbudzają podejrzenia prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu,
 - i. prawidłowe zapisywanie informacji o transakcjach dla celów raportowania do GIIF oraz nadzór w tym zakresie nad pracownikami dokonującymi rozliczeń;
- 3) w obszarze nadzoru, monitoringu i analizy:
- a. bieżące monitorowanie i analiza transakcji w systemie wykorzystywanym przez Bank dla potrzeb ALM/CFT celem typowania transakcji i klientów podejrzanych o pranie pieniędzy lub finansowanie terroryzmu,
 - b. nadzór nad procesem oceny ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanego z klientem, dokonywanym w Banku podczas nawiązywania stosunków gospodarczych z klientami oraz w trakcie ich trwania lub przeprowadzania transakcji okazjonalnej,
 - c. przekazywanie danych do GIIF i współpraca z GIIF oraz organami ścigania w realizowaniu programu AML/CFT,
 - d. nadzorowanie danych zawartych w systemie wykorzystywanym przez Bank dla potrzeb ALM/CFT w celu weryfikacji ich prawidłowości,
 - e. wydawanie zaleceń i rekomendacji w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie programu AML/CFT,
 - f. dokonywanie oceny podatności produktów na pranie pieniędzy oraz finansowanie terroryzmu,
 - g. merytoryczne wsparcie dla jednostek organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za proces przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu,
 - h. realizacja procesu szkoleniowego dla pracowników jednostek organizacyjnych Banku,
 - i. nadzór nad procesem nadawania i zmiany kategorii ryzyka,
 - j. nadzór nad stosowaniem środków bezpieczeństwa finansowego podczas nawiązywania stosunków gospodarczych z klientem, a także w czasie jej trwania oraz podczas przeprowadzania transakcji okazjonalnej,
 - k. nadzór nad prawidłowym zapisywaniem informacji o transakcjach przekraczających kwotę graniczną w celu ich prawidłowego przekazywania do GIIF;

- 4) w obszarze technologii i systemów informatycznych:
 - a. wdrażanie i aktualizowanie systemów informatycznych służących realizacji programu AML/CFT,
 - b. zapewnienie prawidłowej parametryzacji oraz funkcjonalności systemów służących do: rejestrowania wymaganych przepisami transakcji, rejestrowania danych klientów Banku, oceny ryzyka klienta, monitorowania i analizy transakcji,
 - c. współpraca z Bankiem Zrzeszającym w zakresie wskazanym w lit. a) – b).

Ryzyko walutowe

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak, aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła **2%** funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych, które zaspokajają wpływy netto w danej walucie obcej;
- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) utrzymywanie przez Bank nadwyżki aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności);
- 2) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust. 3;
- 3) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;

- 4) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- 6) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów⁸ powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- 7) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu⁹ na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów¹⁰ nad skumulowanymi pasywami¹¹ w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku¹²;
- 8) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności¹³ (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- 9) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- 10) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej **55%** pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

⁸Wskaźnik liczony zgodnie z zapisami Umowy Systemu.

⁹ Wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności, o którym mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

¹⁰ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi.

¹¹ Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi.

¹² Kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału.

¹³ O której mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Ryzyko stopy procentowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej, lecz nie więcej niż:
 - a) 15% kapitału uznanego Banku dla ryzyka niedopasowania,
 - b) 2% kapitału uznanego Banku dla ryzyka bazowego,
 - c) 2% kapitału uznanego Banku dla ryzyka opcji klienta,
 - d) 2% kapitału uznanego dla zmiany wartości ekonomicznej kapitału przy założeniu zmiany stóp procentowych +/- 200pb,
 - e) 2% kapitału Tier I dla zmiany wartości ekonomicznej kapitału dotyczącej sześciu scenariuszy szokowych opisanych szczegółowo w obowiązujących w Banku „Zasadach zarządzania ryzykiem stopy procentowej w KBS w Aleksandrowie Kuj.”.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
 - a) stosowanie dla produktów klientowskich stóp referencyjnych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa),
 - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
 - c) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

Ryzyko kapitałowe

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie **15%**;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie **15%**;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie **15%**;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie **80%**; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie **10%**;

- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił **90%** kapitału Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do max 60 udziałów nie więcej jednak niż równowartość 5% funduszu udziałowego; funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum **80%** nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum **0,5% sumy bilansowej Banku**¹⁴;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3, 4 i 5;
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- 13) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL-TREA i MREL-TEM;
- 14) utrzymywanie wskaźnika dźwigni co najmniej na poziomie **5%**.

Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
 - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumiany jako instytucja zaufania publicznego,
 - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - d) zapewnienie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

¹⁴ Według stanu sumy bilansowej na koniec roku poprzedzającego przydział akcji nowej emisji.